

Finansiering av barnfilm

Det statliga stödets animerande effekt för produktion av långfilm för barn, en studie över läget i Finland och Sverige.

Leila Lyytikäinen

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Mediekultur
Identifikationsnummer:	4317
Författare:	Leila Lyytikäinen
Arbetets namn:	Finansiering av barnfilm: Det statliga stödets animerande effekt för produktion av långfilm för barn, en studie över läget i Finland och Sverige
Handledare (Arcada):	Alf Hemming
Uppdragsgivare:	-
<p>Sammandrag:</p> <p>Nordiska barnfilmer åtnjuter ett gott rykte både ute i världen och i Norden. I konsumenternas ögon står de för både hög kvalitet och tryggt innehåll för barn. De långfilmer som produceras för en barnpublik går ofta väldigt bra på biograferna och får gott om uppmärksamhet i medierna. Det för med sig en efterfrågan för barnfilm, inte bara hos konsumenterna utan också hos dem som finansierar filmernas förverkligande dvs. de nationella filminstituten- och stiftelserna samt distributörerna och tv-kanalerna.</p> <p>Syftet med mitt examensarbete är att granska om det statliga öronmärkta stödet för barnfilm fungerar som en morot för producenter att producera film för barn.</p> <p>För att få ett svar på mina frågeställningar använde jag mig av kvalitativa intervjuer med fem personer med expertis inom detta i filmbranschen. Dessa personer hade olika infallsvinkel till ämnet, jag intervjuade å ena sidan dem som beviljar de statliga stöden å andra sidan filmproducenter som ansöker om stödet och producerar film för barn.</p> <p>Alla som jag intervjuade var ense om att det är viktigt att det finns öronmärkta statliga pengar för barnfilm. Likaså var alla ense om att de öronmärkta stöden sänder en signal till branschen om den politiska villigheten att stöda kultur för barn. Det fanns dock skillnader i åsikterna huruvida det statliga stödets storlek är tillräckligt överlag och också om dess andel är tillräcklig i en enskild films finansiering.</p>	
Nyckelord:	Långfilm, barnfilm, produktionsstöd, filmproducent, filmkonsulent, produktionsrådgivare
Sidantal:	39
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree programme	Media culture
Identification number:	4317
Author	Leila Lyytikäinen
Title:	Financing of children's films: The encouraging effect of state funding for production of children's films, a study on the situation in Finland and Sweden.
Supervisor (Arcada):	Alf Hemming
Commissioned by:	-
<p>Abstract:</p> <p>Nordic children's films have a good reputation both internationally as well in the Nordic countries. In the consumers mind they stand for both high quality and safe content for children. The feature films for children that are produced often run well in the cinemas and get attentions in the media. This leads to a demand of children's films, not only among consumers but also among those who finance films i.e. the national film funds and institutes but also among the distributors and the TV-channels.</p> <p>The purpose of my thesis is to study if the earmarked state funding for children's films works as an incentive for producers to produce films for children.</p> <p>To research the question of my thesis I have done qualitative interviews with five persons that possess expertise in this specific field of film. These persons have different standpoint into the subject, I interviewed both persons who grant the financing funds for the films as well as producers who apply for the funds and produce the children's films.</p> <p>Everyone I interviewed agreed that it is important that we have earmarked state funding for children's films. Likewise everybody agreed that the earmarked funding does send a signal of the overall political willingness to support children's culture. There where differences in the opinion to the question about the state funding being sufficient enough and if it covers a big enough share of he financing of a children's film.</p>	
Keywords:	Feature film, children's film, production support, film producer, film commissioner
Number of pages:	39
Language	Swedish
Date of acceptance:	

INNEHÅLL

1 Inledning	7.
1.1. Introduktion.....	7.
1.2. Ämne och motiv.....	7.
1.3. Syfte och mål.....	8.
1.4. Frågeställningar.....	8.
1.5. Forskningsmetoder.....	9.
1.5.1. Kvalitativa intervjuer.....	9.
1.5.2. Litteratur och tidigare forskning.....	10.
1.6. Avgränsning.....	11.
1.7. Definitioner av de centrala begreppen.....	11.
2 Bakgrund	14.
2.1. Produktion av barnfilm i Finland och i Sverige.....	14.
2.2. Finansiering av långfilm.....	16.
2.2.1. Statligt stöd i Finland.....	16.
2.2.2. Statligt stöd i Sverige.....	17.
2.2.3. Statligt stöd i Norden, en jämförelse.....	17.
2.2.4. Finansieringskällor.....	18.
2.2.5. Finansieringsmodell för långfilmer.....	19.

3. Intervjuer.....	22.
3.1. Val av intervjuobjekten.....	22.
3.1.1. Linus Torell.....	22.
3.1.2. Gila Bergqvist-Ulfung.....	22.
3.1.3. Petri Kemppinen.....	23.
3.1.4. Hannu Tuomainen.....	23.
3.1.5. Matti Halonen.....	23.
3.1.6. Aktuella intervjuer och information.....	24.
4 Att producera en barnfilm.....	24.
4.1. Utmaningarna i att finansiera långfilm för barn.....	24.
4.2. Ekonomiska utmaningar.....	25.
4.3. Det statliga stödets betydelse.....	27.
4.4. Finansiering av barnfilm.....	29.
4.5. Hur ser framtiden ut.....	30.
4.5.1. Framtiden för barnfilm i Finland.....	31.
4.5.2. Framtiden för barnfilm i Sverige.....	32.
5. Sammanfattning.....	34.
6. Källor.....	36.
6.1. Tryckta källor.....	36.

6.2. Annan publikation.....	36.
6.3. Elektroniska källor.....	37.
6.4. Muntliga källor.....	38.
6.5. Filmer	38.

1. INLEDNING

1.1. INTRODUKTION

I Finland produceras ett litet antal långfilm för barn varje år. Många av barnfilmerna går bra dvs. blir fullt finansierade, får bra med publik på biograferna och säljs ibland till och med till utländska tv-kanaler och distributörer. Men fortfarande finns det en tröskel bland producenter för att gå in för att producera film för barn. Vi har en summa öronmärkta pengar för barnfilm i Finland som delas ut av Finlands Filmstiftelse. Läget är ett helt annat i exempelvis Sverige där man har lagstadgade resurser för barnfilm och länge hade en person på Sveriges Filminstitut som enbart fanns till för att dela ut stöd för produktion av barnfilm.

I mitt examensarbete skall jag undersöka hur stor betydelse detta statliga stöd har som uppmuntran för producenter att gå in för att producera film för barn. Jag vill undersöka situationen både från de personers synvinkel som beviljar stöden och samtidigt producentens. Jag intervjuar personer både från Finland och från Sverige.

1.2. ÄMNE OCH MOTIV

Jag har själv varit med om att producera en långfilm för barn som gick relativt bra på biograferna i Finland. Efter det har jag både skrivit en liten studie om barnfilmernas situation i Finland, deltagit i 8 internationella finansierings-forum för barnfilm och utvecklat och finansierat ytterligare 3 barnfilmsprojekt. Jag har ett genuint intresse i ämnet.

Både tv:n och biograferna behöver barnfilm. Barnfilm är ofta familjefilm och istället för två biljetter kan biograferna sälja 4st på en gång. Men det slår mig fortfarande att det är en utmaning att finansiera barnfilm, om det finns ett behov borde det ju också finnas pengar och inte minst; en vilja.

1.3. SYFTE OCH MÅL

Syftet med mitt examensarbete är att granska hurdan inverkan de statliga öronmärkta pengarna har på filmproducenternas iver att producera film för barn.

Det produceras betydligt fler barnfilmer i Sverige än i Finland. Det väcker frågor kring skillnaderna mellan länderna då det kommer till fördelningen av pengar från statligt håll dvs. Sveriges Filminstitut och Finlands Filmstiftelse. Vad betyder dessa pengar för producenten som skall finansiera filmens, i detta fall barnfilmens förverkligande? Är de statliga pengarnas betydelse likadan i bägge länder? Är pengarna av vikt också som ett uppmuntrande budskap om barnfilmsproduktion till branschen? Hur uppmuntras producenter att producera film för barn? Behövs uppmuntran?

1.4. FRÅGESTÄLLNINGAR

Den huvudsakliga frågeställningen i mitt examensarbete är om det statliga stödet för barnfilm inverkar på producenters inställning till produktion av barnfilm.

Jag kommer därtill att ta upp frågor så som:

- Hur ser filmkonsulenterna på de öronmärkta statliga stödpengarna för barnfilm?
- Hur ser filmproducenterna på de öronmärkta statliga stödpengarna för barnfilm?
- Hur inverkar dessa pengar på finansiering och finansieringsprocessen av barnfilm?
- Vilka är de ekonomiska utmaningarna man som producent stöter på vid produktion av barnfilm?
- Hur ser Finlands Filmstiftelse och Svenska Filminstitutet på stödet för barnfilm, hur fungerar det och är nivån tillräcklig?

Det här är frågor som man måste diskutera sig fram till, det finns inga ja och nej svar. Därför har det varit viktigt att välja rätt forskningsmetod och rätta personer att intervjua inom ämnet. Ämnet skall via intervjuer också begrundas från olika synvinklar så att åsikter från både stödens beviljare och mottagare kommer fram.

1.5. FORSKNINGSMETODER

För att få en bredare bild om hur det statliga stödet inverkar på viljan att göra barnfilm bestämde jag mig för att bredda mitt examensarbete att också behandla läget i Sverige och inte enbart Finland.

Trots att jag delvis jämför situationen mellan Finland och Sverige vill jag i min forskning främst komma fram till hur de statliga pengarna till barnfilm kan uppmuntra producenter att producera film för barn. Det betyder att jag inte kan stöda min forskning på siffror, fakta och därmed tabeller, men istället på intervjuer med personer som har perspektiv och erfarenhet av nuläget.

Jag bekantade mig med både kvantitativa och kvalitativa forskningsmetoder och speciellt metodernas utmärkande drag och konkreta kännetecken. Enligt *Holme och Solvagn* (1991, s.79) kombinerar de flesta forskningsprojekt olika delar från dessa metodinriktningar. I mitt arbete använder jag mig av den kvalitativa forskningsmetoden fastän jag delvis får stöd av kvantitativt material, och jag utför kvalitativa forskningsintervjuer.

Jag kommer dock att redogöra fakta om antalet barnfilm de senaste åren i båda länderna. Detta som ett stöd för de saker som lyfts upp i intervjuerna. Jag tar också fram uppgifter på produktionsstöd som delas ut av Finlands Filmstiftelse och Sveriges Filminstitut årligen och vilken andelen av dessa pengar beviljas till barnfilm.

Jag kommer också att redogöra för vad som anses vara en barnfilm och hur jag avgränsar min forskning.

1.5.1 Kvalitativa intervjuer

Jag kommer att använda mig av intervjuer för att få fram svar till de frågeställningar min forskning bygger på. Den intervjumetod jag använder mig av är halvstrukturerade intervjuer. Jag vill inte begränsa intervjuerna till att få svar på frågor gällande fakta utan

låta intervjuobjekten svara fritt medan jag ändå styr frågorna så att jag kan få svar på mina frågeställningar.

För att få intervjuerna att fungera som ett gott redskap i min forskning har jag bekantat mig med Stenar Kvaales ”Den kvalitativa forskningsintervjun”. Enligt Kvale (1997, s.79 och 91.) skall de första stegen inför den kvalitativa forskningsintervjun bestå av:

- Förkunskap i det ämne som undersöks
- Klarhet i syftet av undersökningen
- Ett avgörande av vilken intervju- och analysteknik som är bäst lämpad.

Därtill skall man enligt Kvale bestämma sig av en passande mängd av intervjuobjekt som behövs för att ta reda på det man vill ha svar på.

Information och tankar om nuläget som inte går att hitta som siffror och tabeller fås också av de personer som intervjuas. De fungerar således som så kallade ”informerter”. (Lindlof,Taylor, 2002, s. 176)

1.5.2. LITTERATUR OCH TIDIGARE FORSKNING

Mitt ämne har tidigare granskats på ett kvantitativt sätt genom att mäta hur många barnfilmer som produceras, stöds och hur stora biljettintäkterna är. Uppgifter på dessa siffror samlas av European Audiovisual Observatory. De samlar information på både finansiering, biljettintäkter och tittarsiffror angående film i Europa. Både Finlands Filmstiftelse och Sveriges Filminstitut publicerar information angående beviljade stöd och biljettintäkter från diverse länder. Sveriges Filminstitutet har avdelningen *Omvärld* som omfattar bl.a. enheten *Omvärldsbevakning och statistik*. Denna enhets uppgift är samla statistik och analysera den. Det innebär att en hel del statistik och annan information gällande filmproduktion i Sverige finns att hämta där. I Sverige finns det dessutom både litteratur, forskning och en mängd artiklar som behandlar barnfilmens betydelse och angelägenhet. En av de senaste rapporterna som handlar om vikten av att stöda barnfilm är ”Ge Morgondagens Pippi en chans”. Den är skriven av Gila Bergqvist-Ulfung och Lisa Taube år 2011 och finansierades huvudsakligen av det

regionala filmcentret Filmregion Stockholm-Mälardalen.

Det finns ingen relevant forskning om just mitt ämne. Det är ett relativt snävt ämne som behandlar vikten av det inflytande de statliga pengarna har i Finland och Sverige. Det tangerar såvida också ett laddat ämne dvs. inflytandet och makten som de personer som beviljar stöden har.

1.6. AVGRÄNSNING

Ämnet barnfilm är komplext eftersom vi lever i en omgivning där barnfilmens roll ständigt är i förändring. Det finns ett oerhört utbud för underhållning för barn och film har funnits med i lång tid i barns vardag. Det är en fråga där både barnpsykologi, marknadsföring och pedagogik kunde användas för att få fram diverse synpunkter. I mitt examensarbete har jag enligt min specialisering under studierna valt att behandla något som tangerar en filmproducents arbetsmöjligheter.

Det statliga stödet för barnfilm kunde betraktas från många olika håll. T.ex. Varför det behövs, om det är viktigt och om det lönar sig. Det är en kulturpolitisk fråga som infinns i ett större sammanhang av statligt stöd för kultur, och i detta fall specifikt film. Jag kommer inte heller att ta upp förhållandet mellan de statliga instanserna som beviljar stöd för film och de som förvaltar det beviljade stödet, d.v.s. filmproducenterna. Jag kommer att koncentrera mig på att undersöka vilken signal de statliga stöden för barnfilm ger specifikt åt filmproducenterna och om stödet har en animerande effekt för produktion av långfilm för barn.

1.7. DEFINITIONER AV DE CENTRALA BEGREPPEN

Långfilm

Långfilm betecknar en film som till sin spel-längd är minst 80 minuter lång. Då man i filmbranschen talar om långfilm menar man en film som riktar sig till en biografdistribution. Långfilm för barn kan dock ha en något kortare speltid, men längden brukar ändå ligga vid mins ändå minst 70min.

Barnfilm

Begreppet barnfilm är inte enkelt att definiera. Begreppet varierar olika länder mellan och vem som räknas vara ett barn är också olika i olika länder. Här definierar jag det som jag kommer att avse vara barnfilm i mitt examensarbete:

Barnfilm eller familjefilm är begrepp för filmer som relaterar till barn och ofta också har barn i huvudrollerna. Barnfilmer är ofta gjorda för just yngre barn och tar inte nödvändigtvis någon annan målgrupp i beaktande. Familjefilmer är ofta gjorda med tanke på att den skall attrahera en store målgrupp dvs. både barn och vuxna och är också riktade till vuxna och de barn som är i skolåldern. I mitt examensarbete kommer jag att tala om båda dessa grupper av film med benämningen "barnfilm".

Finlands Filmstiftelse, SES (Suomen Elokuvasäätiö)

Finlands filmstiftelse har i uppdrag att stöda och främja den finska filmbranschen. Filmstiftelsen beviljar understöd för professionell produktion av film och för visning och distribution av sådan via olika distributionskanaler. Stiftelsen svarar centralt även för kulturexporten av finsk film och beviljar stöd för filmernas internationella spridning.

Finlands filmstiftelse grundades år 1969. Den är en självständig stiftelse som hör under verksamhetsrådets för kulturpolitik inom undervisnings- och kulturministeriet styrning. Statsbidragslagen, lagen om främjande av filmkonsten och den förordning som utfärdats med stöd av den och den notifikation om statens understödsprogram för film, vilken EU-kommissionen godkänt, styr stiftelsens understödsverksamhet.

Stiftelsen får sina medel av det anslag, som beviljas för främjande av filmkonsten av vinstmedel ifrån Veikkaus Ab, d.v.s. penningspelsverksamheten.

SFI - Svenska Filminstitutet

Svenska Filminstitutet är den viktigaste filmfinansiären i Sverige. Men Svenska Filminstitutets ansvar är bredare än så. Svenska Filminstitutet arbetar för att stärka den

svenska filmerna på alla sätt - idé till färdig film, vid spridningen i Sverige samt världen, och genom att uppehålla ett statligt filmarkiv. Svenska Filminstitutet är en stiftelse som grundades 1963 av staten och filmbranschens intressegrupper. Uppdragen är definierade i filmavtalet, filmpropositionen och i det s.k. "årliga regleringsbrevet". Filminstitutets verksamhet finansieras dels genom statliga medel, dels genom filmavtalet som bland annat innehåller den tioprocentiga skatten på intäkter från biobiljetter.

Filminstitutet leds av en styrelse som består av nio ledamöter utsedda av landets regering. Styrelsen tillsätter den verkställande direktören som ansvarar för Filminstitutets löpande verksamhet.

Organisationen är uppdelad på fem avdelningar: Produktionsstöd & lansering, Omvärld, Filmavtalet, Staben och Kommunikation.

Nordisk Film & TV Fond

Nordisk Film & TV Fonds primära uppgift är att stöda film och tv-produktioner av hög kvalitet i de fem Nordiska länderna Finland, Danmark, Island, Norge och Sverige. Stödet som beviljas till långfilm, tv-fiktion, tv-serier och kreativa dokumentärer är en top-finansiering. Det betyder att all annan finansiering skall vara på plats för att en producent skall ha möjlighet att ansöka om stöd för ett projekt från Nordisk Film & TV Fond. Nordisk Film & TV Fond stöder också distribution och dubbning av nordisk långfilm då den distribueras i ett annat nordiskt land.

Förutom dessa stöd administrerar Nordisk Film & TV Fond det Nordiska Ministerrådets filmpris som delas ut årligen. Nordisk Film & TV Fond grundades år 1990 och får sin finansiering från Nordiska Ministerrådet samt de nordiska tv-kanalerna som är medlemmar.

Produktionsstöd

Både Finlands Filmstiftelse och Sveriges Filminstitut beviljar något som kallas produktionsstöd. Detta är ett stöd som beviljas åt professionella produktionsbolag. produktionsstödet är ett förhandsstöd till ett filmprojekt och beviljas före filmen är klar,

ofta några månader före inspelningens start. Båda instanser har egna bestämmelser över villkoren för att få stödet.

Produktionsrådgivare

Produktionsrådgivare är titeln som används för de personer på Finlands Filmstiftelse som ansvarar för ansökningarna av bl.a. produktionsstödet. På Finlands Filmstiftelse finns det två produktionsrådgivare för lång, en för dokumentärfilmer och en för kortfilmer och tv-serier. Produktionsrådgivaren gör i praktiken själv besluten för vilka filmer som skall få produktionsstöd fastän besluten alltid godkänns av verkställande direktören. Produktionsrådgivarna väljs för en period på 5 år.

Filmkonsulent

Filmkonsulent är titeln som används på Svenska Filminstitutet för de personer som gör en bedömning över vilka film- och tv-projekt som skall få stöd. I praktiken bestämmer de självständigt över stöden men överlämnar sina beslut till den verkställande direktören som gör det slutliga och officiella beslutet. Filmkonsulenterna väljs av styrelsen för en period på tre år med möjlighet till en förlängning. Förlängningen är dock begränsad. På Svenska Filminstitutet finns det 6 filmkonsulenter som har olika ansvarsområden. Tre av dessa konsulenter gör beslut gällande långfilm.

2. BAKGRUND

2.1. Produktion av långfilm för barn i Finland och i Sverige

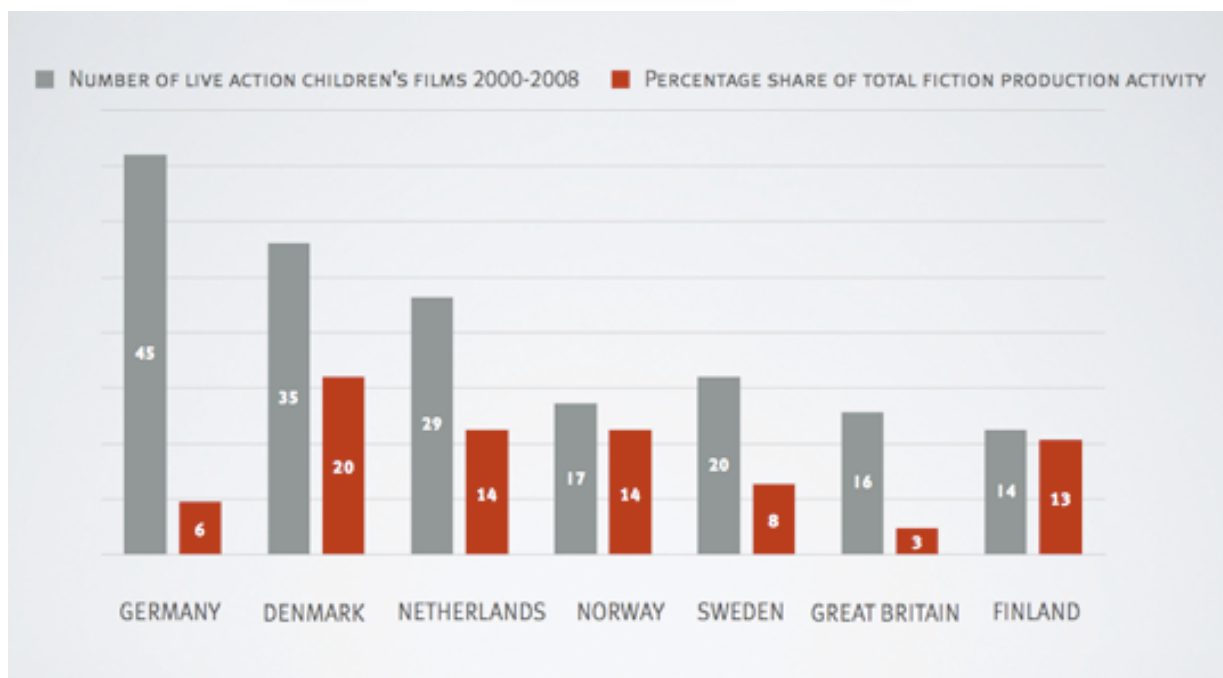
Nordiska, och därmed både Finska och Svenska, barnfilmer har ett gott rykte ute i världen. Det finns en efterfrågan för Nordisk barnfilm eftersom de ofta förknippas med både kvalitet och tryggt innehåll för barn.

I både Finland och Sverige produceras en jämn ström av barnfilm årligen. Många

tycker dock att mängderna är för små, speciellt med tanke på att de ofta går bra på biograferna och inte bara biografdistributörerna utan också tv-kanalerna har behov för inhemsk barnfilm.

Bland producenter upplevs barnfilm som en utmaning, en utmaning som alla inte vill ta tag i. Samtidigt är det något som vissa producenter tycker att gör det intressant ”*Jag vill inte producera något som är lätt, vill inte jobba så. Utmaningar gör mig bättre på det jag gör och dessutom är barnfilm något jag brinner för*” säger producenten Gila Bergqvist-Ulfung.

De Nordiska länderna presenteras ofta som föregångare då det kommer till att försäkra barnfilmsproduktion. Många stora länder så som Frankrike har knappt live-action barnfilmen överhuvudtaget och de enda barnfilmerna som produceras är animationer. Ändå är många missnöjda med hur barnfilmer ofta marginaliseras och förminsas, t.ex. Finns det i vissa fall tendens att betala mindre för en visningsrätt av en barnfilm eller ge ett mindre stöd till den.

Figur 1. Redovisar produktion av barnfilm under åren 2000-2008 (uppgifterna och tabellen från dokumentet "The art of being small" utgivet av Kids Regio-organisationen/Tyskland)

Figur 1. visar hur de Nordiska länderna klarar sig i jämförelse med några andra Europeiska länder i mängd och procentuella andel av totala mängden långfilm som produceras.

2.2. Finansiering av långfilm

2.2.1. Statligt stöd i Finland

I både Finland och Sverige stöds produktion av film via statliga stöd. I Finland är det Finlands Filmstiftelse som står för en stor del av en långfilms finansiering via det som kallas "produktionsstöd". Stödet kan uppgå till 800.000euro och får stå för högst 50% av hela finansieringen. Den korrekta benämningen på stödet är förhandsstöd för produktion, eftersom stödet utbetalas då filmen görs, dvs. före den färdigställts. Finlands Filmstiftelses egna beräkningar har kommit fram till att stiftelsen står för i medeltal 40% av en inhemska långfilms finansieringsandel. År 2012 delade Finlands Filmstiftelse ut över 22,5 miljoner euro till produktion av film. Detta innefattar också bl.a. kortfilm och dokumentärfilm. Av detta stöd var 84% produktionsstöd.

Finlands Filmstiftelse är en självständig stiftelse som grundades år 1969 men står under verksamhetsområdet kultur i undervisnings- och kulturministeriet. Pengarna som Finlands Filmstiftelse delar ut kommer från vinst i det statsägda spelbolaget Veikkaus Ab. Undervisnings- och kulturministeriet har ett lagstadgat ansvar att främja och utveckla filmproduktionen samt filmkulturen och har delegerat denna uppgift och detta ansvar till Finlands Filmstiftelse.

Filmkulturen har en stor kulturell betydelse och främjandet av filmkulturen är lagstadgat. Orsaken till att filmproduktion stöds av statliga medel är att försäkra att det finns förutsättningar för verksamheten. Filmbudgeter står till en stor del av

lönekostnader som är relativt höga i Finland. Det betyder att det ofta kostar mycket att göra film i Finland. Och andra sidan är det svårt att tjäna på film eftersom vi lever i ett litet land där publikpotentialen är begränsad.

2.2.2. Statligt stöd i Sverige

I Sverige är det Svenska Filminstitutet som står för en stor del av långfilmens finansiering. Det Svenska Filminstitutet fungerar mycket långt på samma sätt som Finlands Filmstiftelse angående produktionsstöd. SFI kan dock bevilja något större produktionsstöd till långfilmer än Finlands Filmstiftelse.

Finansieringen till Svenska Filminstitutet kommer från staten och den skatt som kommer in via intäkterna från biobiljetter. Skatten är 10% på varje biobiljett. År 2011 använde Sveriges Filminstitutet 32 miljoner euro till produktionsstöd för film. Officiella siffror för år 2012 finns inte tillgängliga i skrivande stund.

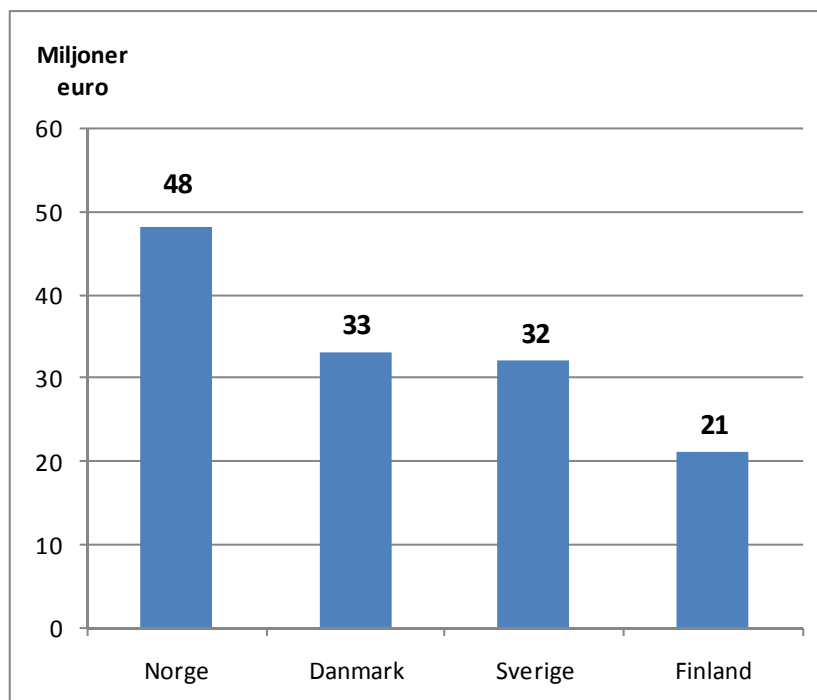
Svenska Filminstitutet har ett betydligt bredare ansvar än Finlands Filmstiftelse för filmbranchen och kulturarvet. Finlands Filmstiftelse ansvarar exempelvis inte för arkivering av finsk film, det gör det Nationella Audiovisuella Arkivet, Kava.

I Sverige finns det, till skillnad från Finland, viktiga regionala filmfonder. Dessa är: Film i Väst, Filmpool Nord, Film i Skåne, Filmregion Stockholm-Mälardalen. De största är Film i Väst (Trollhättan utanför Göteborg) och Filmpool Nord (Luleå) som båda lyckats etablera sig och locka stora produktioner till sina områden. De regionala filmfondernas mål är att skapa en levande filmproduktion och på så sätt skapa både arbetsplatser och kulturverksamhet i sina områden.

2.2.3. Jämförelse över produktionsstöd i de Nordiska länderna.

En jämförelse mellan summorna för produktionsstöd i de Nordiska länderna för år 2011. Fastän tabellen är gjord på basen av uppgifter från år 2011 är den inte missvisande eftersom drastiska förändringar inte skett i något av länderna. Källan för tabellen är

Produktionsstöd för film 2011

Figur 2. Jämförelse över produktionsstöden till film i de Nordiska länderna år 2011 (uppgifterna från Finlands Filmstiftelse, www.ses.fi)

2.2.4. Finansieringskällor

De huvudsakliga finansieringskällorna för en långfilm för barn är de nationella filmstiftelserna (Finlands filmstiftelse i Finland och Svenska Filminstitutet i Sverige) Enligt lagen (EU lag) får inte dessa statliga stiftelsers finansieringsandel uppgå till mera än 50% av budgeten. I vissa undantags all kan en finansieringsandel på 70% godkännas eftersom vi är små länder. Men det gäller bara filmer av hög konstnärlig kvalitet som är svåra att finansiera.

Den övriga finansieringen kommer huvudsakligen från tv-kanaler, distributörer, regionala fonder, Eurimages-fonden och nordisk Film och Tv Fond samt via samproduktion från andra länder.

2.2.5. Finansieringsmodell, långfilmer för barn

Finansieringsmodellen för långfilm för barn ser mycket långt lika ut som den för en långfilm för en annan målgrupp. Här nedan är ett exempel från en finsk långfilm för barn som i skrivande stund är i finansieringsskede, d.v.s. att producenten utvecklat projektet till ett sådant skede att finansieringen av förverkligandet av filmen (inspelning och efterarbete) har inletts.

Children's film X

Financing plan January 2013

Date 18th January 2013
 Producer XXX
 Co-producer XXX
 Co-producer XXX

Shooting language: Finnish
 Duration 85 min

Producer/Territ	Finance source	Content	Amount
Finland	Finnish Film Foundation	Support	800,000 €
Finland	Broadcaster	Pre sale	150,000 €
Finland	Distributor, Finnish territory	MG Finnish Distributor	120,000 €
Finland	Media development support	Support	50,000 €
Finland	NFTF	Support	100,000 €
Finland	Regional fund in Finland	Support	50,000 €
Finland		sub total	1,270,000 €
Finland	Eurimages propotional split between	<i>Eurimages share</i>	<i>209,550€</i>
Finland	with Eurimages	Total	1,479,550 €
Co-producer 1			
	Free TV/ Pay TV	Pre-sale	45,000 €
	Regional Fund	Support	120,000 €
	Distributor	MG	30,000 €
	National Fund	Support	170,000€
		Sub total	365,000 €
	Eurimages propotional split between	<i>Eurimages share</i>	<i>60,150€</i>
	with Eurimages	Total	425,150 €
Co-producer 2			
	National Film Fund	Support	110,000€
	Tax insentive	Support	60,000€
	Free-TV	Pre-sale	15,000€
			185,000€
	Eurimages propotional split between	<i>Eurimages share</i>	<i>30,300€</i>
	with Eurimages	Total	215,300€
	EURIMAGES		300,000€
Other investment total			300,000€
Total			2,120,000 €

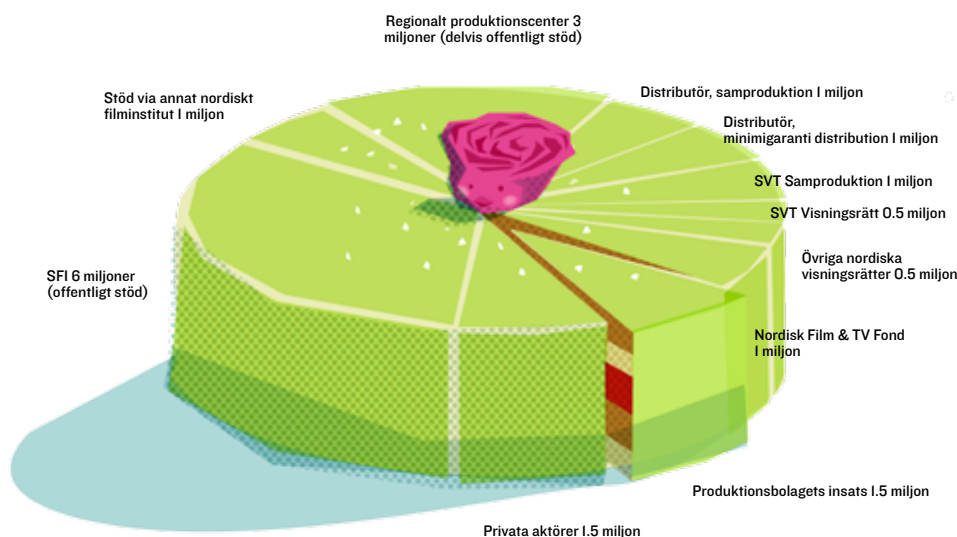
Figur 3. Exempel på finansieringsplan för en finsk barnfilm. (Hämtat från ett finskt produktionsbolag)

För att ha en möjlighet att jämföra, inte bara budgeters storlek men också de inhemska finansieringsmöjligheterna finns här under en modell för en typisk finansieringsplan för en svensk barnfilm. Det man kan härleda ur modellen är att det finns en store möjlighet att få ihop finansieringen från det egna landet i Sverige medan man i Finland ofta är

tvungen att samproducera för att få ihop en lika stor finansiering. I Finland finns det möjlighet till att få ihop ett maximum på 1,5M euro för finansiering av en långfilm. Har man en budget som är större än så är man således tvungen att få ihop resten av finansiering från utländska källor. De vanligaste alternativen är att samproducera filmen och att försöka sälja filmens visningsrätt till utländska tv-kanaler. Samproduktion av en långfilm betyder att man får tillgång till internationella film- och kulturfonder. (Neumann, Appelgren 2002, s. 13)

Procentuell fördelning av typisk finansiering

Normalbudget 18 milj

Figur 4. Procentuell fördelning av typisk finansiering, och exempel på normalbudget för en svensk barnfilm. (Hämtad ur skriften "Ge morgondagens Pippi en chans" sidan 29. med skribenternas, Bergqvist-Ulfung & Taube tillåtelse)

Som Figur 4 visar är det möjligt för en svensk producent att få ihop finansieringen för en film inom sitt egna land. En budget på 18M svenska kronor motsvarar 2,1M euro (kurs 1euro=8,5 SEK den 31.3.2013) och betyder att dessa två finansieringsmodeller från de olika länderna står för så gott som lika stora budgeter och finansieringsplaner.

3. Intervjuer

3.1. Val av intervjuobjekt

Syftet med mitt examensarbete är att se hurdan inverkan det statliga stödet och de öronmärkta pengarna för barnfilm har för producenter. Därför bestämde jag mig för att intervjua både producenter men också personer som beviljar de nämnda stöden. För att få ett bredare grepp om ämnet har jag utvidgat mina intervjuer/diskussioner till Sverige där det finns en längre tradition med både barnfilm och allokerade stöd till film för barn. Min egen erfarenhet med barnfilmer och deras produktion och finansiering hjälpte mig med att definiera vad jag skulle fråga av mina intervjuobjekt. Det fanns ändå frågor som alla hade svårt att svara på eftersom det ofta handlar om något som baserar sig på en blandning av erfarenheter och åsikter.

3.1.1. Linus Torell, filmkonsulent på Svenska Filminstitutet.

Linus Torell är filmproducent och regissör till yrket. Han har bl.a. regisserat barnfilmen Misa Mi (2003) och dessutom fungerat som producent på Sveriges television där han producerade v-serier och annat innehåll för barn. Torell började som barnfilmskonsulent på Svenska Filminstitutet den 1.1.2011. Titeln och posten "barnfilmskonsulent" avskaffades vid årsskiftet 2012-2013 och fr.o.m. nu har alla filmkonsulenter delat ansvar för att bevilja stöd för barnfilm på Svenska Filminstitutet.

3.1.2. Gila Bergqvist-Ulfung, filmproducent

Gila Bergqvist-Ulfung är filmproducent och ägare för produktionsbolaget Breidablick

som finns i Stockholm, Sverige. Bergqvist-Ulfung är filmproducent till utbildningen och arbetade under många år på SVT både som programledare och producent. Under åren 2002-2005 var hon barnfilmskonsulent på Svenska Filminstitutet.

3.1.3. Petri Kemppinen, produktionschef på Finlands Filmstiftelse

Petri Kemppinen är produktionschef på Finlands Filmstiftelse och är produktionsavdelningens förman. Han fungerar dessutom som Finlands representant i den europeiska Eurimages-fonden som finansierar internationella samproduktioner. Kemppinen har arbetat som produktionsrådgivare på Finlands Filmstiftelse innan sin nuvarande roll som produktionschef. Kemppinen har en bakgrund i Rundradion (YLE) där han fungerade som producent för barninnehåll.

3.1.4. Hannu Tuomainen, produktionsrådgivare Finlands Filmstiftelse

Hannu Tuomainen är sedan den 1.1.2013 produktionsrådgivare på Finlands Filmstiftelse och ansvarar för att fatta beslut om produktions-, manus- och utvecklingsstöd för långfilmsproduktioner. Tuomainen är filmproducent till yrket och har producerat filmer som Mombasa (2002) och animationerna Niko och Niko 2.

3.1.5. Matti Halonen, producent, Fisher King Production Oy

Matti Halonen är producent och verkställande direktör för produktionsbolaget Fisher King Production Oy. Han har arbetat som producent på ett flertal filmer varav den senaste var 8 dagar till Premiär (8 päivää ensi-iltaan). Halonen har i sitt arbete som producent gedigen erfarenhet av att både lyckas och misslyckas med att finansiera film. Halonen har en stor barnfilm under produktion som han arbetat för att få finansierad under de senaste åren och känner således till de nyaste utmaningarna angående barnfilm.

3.1.6. Aktuella intervjuer och information

Det var till stor fördel för mig att jag personligen känner alla de som jag intervjuade. De var alla villiga att ställa upp och det ordnade sig lätt att hitta en tidpunkt för intervjuen. Alla intervjuer gjordes under våren 2013. Jag reste till Sverige (Stockholm) för att intervjua Gila Bergqvist-Ulfung den 4.3.2013 och Linus Torell Intervjuade jag under Barnfilmsfestivalen i Malmö den 13.3.2013. Hannu Tuomainen intervjuade jag under samma festival och samma dag eftersom det var den tidpunkten och omgivningen som passade bäst för ändamålet. Matti Halonen och Petri Kemppinen intervjuade jag den 19.3.2013, båda på sina kontor i Helsingfors.

4.0 Att producera en barnfilm

4.1. Utmaningarna i att producera långfilm för barn

Att producera en långfilm för barn upplevs ofta som en större utmaning än att producera en film för vuxna. Utmaningen skapas främst av saker som ofta hänger ihop med att överhuvudtaget göra innehåll för barn. En rad utmaningar som de intervjuade (Bergqvist-Ulfung, Halonen, Torell) nämnde var:

-Manuskriptets ramar skapar utmaningar då inte bara berättelsen skall fungera och vara intressant men man också skall ta i beaktande vad man kan berätta och visa åt barn. Åldersgränsen är också viktig för både distributören (biografdistribution) och tv-kanalen som är ansvarig utgivare vid sändning i televisionen.

-Barnfilm har ofta ett eller flera barn i huvudrollerna. Barn som är bra och villiga att skådespela är svåra att hitta. Det finns inga organisationer så som Skådespelarförbundet hos vuxna och professionella skådespelare, som uppehåller ett register på dem.

-Barn är inte professionella skådespelare och regissören kan således inte förvänta sig samma nivå på skådespelararbetet som från en vuxen skådespelare.

-För att ett barn skall få arbeta är produktionsbolaget, som är arbetsgivaren, tvungen att

ansöka om ett specialtillstånd för att barnet/barnen skall få arbeta som skådespelare. (nätsidan Finlex, hämtat 3.5. 2013) Om lovet beviljas får barn ändå inte göra lika långa dagar som vuxna. Det betyder att inspelningarna ofta är längre (dvs. större antal inspelningsdagar) och det inverkar på inspelningsbudgeten.

4.2. Ekonomiska utmaningar

Att producera barnfilm innebär sådana ekonomiska utmaningar som inte tillkommer under finansieringen av en film för vuxna. Utmaningarna gäller främst finansieringsskedet. Här kan man egentligen skilja på två olika slags filmer för barn.

Filmer som baserar sig på en känd karaktär såsom en seriefigur, en figur från en bok eller bokserie, en tv-serie eller dyl. som gjort karaktären/karaktärerna kända bland barn. Dessa filmer är oftast lättare att finansiera eftersom det finns ett färdigt underlag för en publik och man vet att barn som konsumenter ofta är intresserade av kända karaktärer/figurer och berättelser. Då är riskerna mindre för de som finansierar filmen och som direkt är beroende av filmens kommersiella framgång. Detta gäller biografidistributörerna och de reklamkanalerna (huvudsakligen MTV3 och Nelonen i Finland).

Filmer som är original-verk, d.v.s. inte baserar sig på ett tidigare utgivet verk så som en bok eller en tv-serie. Dessa filmer är ofta svårare att finansiera eftersom det är en risktagning. Ingen kan veta om filmen "hittar" sin publik och om barn och föräldrar kommer att ta den till sig. Det är också starkt begränsat hur man får rikta reklam till barn (enl. Konkurrens- och konsumentverket) och det kan leda till att en fulländad och stark marknadsföringskampanj kan bli svår att förverkliga. Producenter som producerar film för barn blir ofta snabbt medvetna om detta och kan bli frustrerade över situationen. *"Det är svårt att producera en film för barn på ett original manus och skulle jag ha vetat att det var såhär svårt skulle jag kanske ha tänkt om"* säger producent Matti Halonen som i skrivande stund arbetar med att finansiera barnfilmen *Flickan och Sjöjungfrun* som är ett original-verk av regissören och manusförfattaren Miikko Oikkonen. Halonen fortsätter: *Under denna process har jag blivit medveten om utmaningarna i att producera film för barn. Den största utmaningen för den här filmen*

har varit att hitta en tv-kanal i Finland som vill köpa rätten att visa filmen på tv (en s.k. "pre-buy" / "visningsrätt") och på så sätt delta i finansieringen.

Petri Kempainen nämner samma problem: *"Barnfilm har svårare att nå ut till en internationell marknad. Barn kan inte läsa textning så filmen måste alltid dubbas. Dubbning är en kostnadsfråga också i de länder som är vana med att dubba allt som visas på ett annat språk än deras eget."*

Samtidigt är både Finlands Filmstiftelse och Svenska Filminstitutet är måna om att det också skall finnas film för barn som inte baserar sig på kända barnprodukter. Det baserar sig på det lagstadgade ansvar som både SES och SFI har att stöda produktion av filmkultur för alla åldersgrupper. Här kan dock en skillnad ses mellan Finland och Sverige. I Sverige är stödet för original verk (d.v.s. ett verk som inte baserar sig på en redan känd karaktär) inom barnfilm uttalat i både text och ord. De svenska barnfilmskonsulenterna har länge haft en synlig roll i filmbranschen och har uppmanat producenter till att göra barnfilm. De har i sina beslut sett till att det finns både originalverk och filmer på kända karaktärer bland de som får stöd och blir av. I Finland finns ingen barnfilmskonsulent och det är sannolikt därför det moraliska stödet för att göra barnfilm har varit litet.

Många producenter som arbetar med barnfilm kan också se det som sin uppgift att göra sitt yttersta för att producera bra original innehåll för barn: *"Vi kan ju inte bara göra film på Astrid Lindgrens verk utan måste också berätta något för barn som händer här och nu"* säger Gila Bergqvist-Ulfung. Hon konstaterar dock samtidigt att: *"Det finns utmaningar gällande både original-verk och kända barnberättelser och det är definitivt mängden"*. Hon förklarar att det är svårt att hitta kända barnberättelser/böcker/karaktärer som inte redan gjorts till film och att det inte är så ofta som en bok, seriefigur eller annat innehåll som är riktat till barn blir en stor succé. Då detta händer är det ofta många producenter som tävlar om att köpa filmningsrättigheterna till verket. Både Bergqvist-Ulfung och Torell lyfter upp utmaningarna i att få manusförfattare och regissörer att skapa och skriva originaltexter till barnfilm. *"En större mängd idéer till innehåll och manuskript skulle bredda utbudet och på så sätt höja kvaliteten"* säger Linus Torell.

I Finland är tankarna de motsatta. Petri Kempainen konstaterar att de på Filmstiftelsen är nöjda med den mängd barnfilmer som kommer in som ansökningar både i manus-, utvecklings- och produktionsskede. *”Vi har ett ansvar att stöda barnfilm och detta ansvar fylls helt naturligt. Det kommer in en passlig mängd av barnfilmer varje år. Vi kan bara följa med hordana idéer det kommer från filmmakares håll”*. Kempainen berättar att de på Finlands Filmstiftelse upplever att de får in tillräckligt med idéer till långfilmer för barn och att det endast kan upplevas som ett problem att det inte kommer in idéer till kortfilm och dokumentärer för barn.

4.3. Det statliga stödets betydelse

Under intervjuerna blir det snabbt klart att det statliga stödet för just barnfilm har stor betydelse och vikt. Det upplevs som en bas, en del av finansieringen som man som producent börjar med och har med sig då man går till de andra aktörerna. *”Jag börjar med att gå till SFI med min film, det gör jag alltid. Utan deras stöd skulle jag inte få ihop finansiering för de barnfilmer jag producerar.”* säger Bergqvist Ulfung. Hon fortsätter med att berätta att det sedan kan vara svårt att få ihop finansieringen på annat håll men att hon då kan gå tillbaka till SFI för att försöka höja stödet. Filmkonsulenten Linus Torell från SFI säger: *”Om det blir svårare för producenterna att hitta finansiering för en barnfilm så måste vi täcka upp det från SFI”*. I Finland kan en långfilm maximalt få ett produktionsstöd på 800.000 euro men kan också vara mycket lägre än så. *”Jag tror inte att stödets storlek kommer att bero på att det är en barnfilm utan på det faktum att vi har en sagofilm som kräver en större budget pga. digitala effekter”* säger Halonen och fortsätter *”Det finns inte en möjlighet att förhandla sig fram till ett större stöd från Filmstiftelsen fastän man producerar film för barn”*.

Både Petri Kempainen och Hannu Tuomainen, båda från Finlands Filmstiftelse, upplever att det öronmärkta stödet för barnfilm är viktigt. *”Det ger en signal till filmbranschen att vi ställer oss positivt till barnfilm och det är ett viktigt budskap överlag”* säger Kempainen. Hannu Tuomainen konstaterar att det öronmärkta stödet fungerar som ett incitament för filmmakare att göra barnfilm men att det också är en

morot för producenter. ”Det måste också vara ekonomiskt lönsamt att jobba med barnfilm” säger han och fortsätter ” Nu har vi sett bra resultat med filmer så som Rölli” (Rölli ja Kultainen avain) och det uppmuntrar säkert producenter att göra närmare bekantskap med tanken om att producera barnfilm.

Både Halonen och Hannu Tuomainen för fram två andra institutioner från den offentliga sektorn som stöder barnfilmsproduktion. Eurimages fonden är underställd EU och stöder samproduktioner mellan de olika Europeiska länderna. Eurimages har inte en viss öronmärkt summa pengar som de delar ut till barnfilm men de som talar av erfarenhet säger att Eurimages ändå har ett speciellt intresse för barnfilm. ”*Det handlar både om att stöda kultur och se till att vi får nya generationer av barn som har tillgång till europeisk barnfilm*” säger Kemppinen som själv är Finlands representant i Eurimages. Eurimages kan stöda en film med upp till 17% av budgeten och är en viktig finansieringskälla för många Europeiska långfilmer. Eurimages stöder enbart filmer som är samproduktioner, d.v.s. produceras och finansieras från olika länder i Europa. Den minsta andel av en budget som en samproducent kan ha är 10%. Många producenter drar sig för att ansöka p.g.a. av den komplicerade ansökningsprocessen men då ansökan godkänts löper samarbetet med fonden väl. (Downey, s. 149)

Den andra fonden som nämns är Nordisk Film & Tv Fond som stöder långfilmer, dokumentärer och tv-drama som produceras i Norden och som har distribution i minst ett annat Nordiskt land. Nordisk Film & Tv Fond har inte barnfilm inskrivet i sina statyetter för stöd men ”*Det är vida känt att de gärna ser att barnfilmsproduktioner söker om stöd och de som behandlar ansökningarna försöker lyfta fram dem lite extra*” säger Bergqvist-Ulfung och fortsätter: ”*Samtidigt har Nordisk Film & TV Fond nu ganska starkt gått inför att stöda stora långfilmsprojekt som har möjligheter att slå igenom internationellt detta kan komma att utesluta en del barnfilmsprojekt som ofta har en något mindre budget och begränsade möjligheter internationellt*”. Nordisk Film & Tv Fond stöder barnfilm också på andra sätt än enbart produktionsstöd. De beviljar exempelvis distributionsstöd i fall då en nordisk barnfilm distribueras i ett annat nordiskt land. nordisk Film & Tv Fond har också nyligen gett stöd till Biografcentralen i Sverige som skall göra ens studie om hur Nordiska barnfilmers distribution inom

Norden kan förstärkas, studien går under namnet ”Stärkt distribution och visning av nordisk barnfilm”. nordisk Film & Tv Fond har under årens lopp också organiserat flera internationella barnfilmsseminarier så som ”Tiden efter Terkel” och ”Kids Stuff”. Dessa seminarier har lyft upp diskussioner om både produktion, distribution och internationellt potential av de nordiska barnfilmerna.

Det statliga stödet har också gjort att några produktionsbolag i Sverige bestämt sig för att specialisera sig på barnfilm. *”Det finns sådana som försöker specialisera sig på barnfilm och barninnehåll, men det är mycket tufft och jag vet inte om det är något jag kan rekommendera. Det handlar ändå bara om några bolag så som exempelvis Breidablick Ab”,* säger Linus Torell. *”Det är en allmän feluppfattning at vi bara producerar film och tv-innehåll för barn”,* säger Gila Bergqvist-Ulfung och fortsätter *”Jag tror det är något som folk tror eftersom jag uttalat mig högt och i olika sammanhang om barnfilmens stora vikt och betydelse i Sverige. Men det är inte alls så att jag valt att bara göra barnfilm, det har bara råkat bli så den senaste tiden, att de bästa projekt jag haft och de projekt som gått framåt är barnfilmer.*

Alla intervjuade i Finland, Petri Kempainen, Hannu Tuomainen och Matti Halonen konstaterar att det är omöjligt att specialisera sig på enbart barnfilm i Finland. *”Det skulle ju kräva att man som producent skulle lyckas finansiera en långfilm för barn varje år och det är praktiskt taget omöjligt”* säger Matti Halonen. Petri Kempainen konstaterar att barnfilm i Finland i praktiken behandlas som en genre skilt för sig. Att bara producera film inom en genre skulle inte vara lönsamt. Alla de intervjuade var överens om att det är svårt, om inte omöjligt, att bara producera barnfilm och att det kanske inte ens är önskvärt. *”För att barnfilm skall vara bra skall det vara långfilm, långfilm för barn, och inte något man gjort för att serva en viss målgrupp”* säger Hannu Tuomainen.

4.4. Finansiering av barnfilm

I Sverige har det förts en diskussion om att höja stöden för barnfilm, d.v.s. att stödet per film kunde vara större än för film för vuxna. *”Det finns en vilja på kulturdepartementet, som alltså allokera pengarna till SFI, att ge mera stöd till barnfilm, men det följs inte.*

Det hänger på SFI eftersom de nu tycker att dokumentärfilmen skall få mera stöd. Men det är ju fel att sätta dessa filmer mot varandra”, säger Gila Ulfung-Bergqvist. I diskussionen och i olika undersökningar har det lyfts fram att ca 38% av biljetterna på biograferna säljs till barnfilm. Det används som argument då stöden fördelas och de som arbetar för barnfilm håller ju fast vid att 38% av stödet borde ges till barnfilm. Men så är inte fallet utan den lagstadgade 10% håller SFI fast vid fortfarande. Också i Finland finns det ett lagstadgat ansvar hos Finlands Filmstiftelse att stöda produktion av barnfilm: ”Vi har ett ansvar att bevilja produktionsstöd för två barnfilmer per år. Men faktum är att de senaste åren har det blivit mycket fler än två per år. Den öronmärkta summan per år är lite över 1 miljon men vi använder mer än två miljoner per år för barnfilm” säger Kemppinen. En diskussion om andelen av det statliga filmstödet som används till barnfilm har egentligen inte förts, varken på politisk nivå eller hos branschorganisationerna.

4.5. Hur ser framtiden ut

De som arbetar med barnfilm ser inte framtiden som enbart ljus. Det finns en alltmer växande konkurrens om barns fritid och ett stort utbud av underhållning så som spel, tv-program och allt som de sociala medierna kan erbjuda. Stora animationssatsningar på stora företag så som Pixar kommer ut med populära animationer. Samtidigt blir de stora Hollywood-filmerna som de nya barnfilmerna. T.ex. har Pirates of the Caribbean-filmerna varit oerhört populära hos barn och samma gäller de nya Twilight och Hungergames-filmerna. Skillnaden med dessa produktioner är inte bara innehållet och det visuella, som ofta är spektakulärt, utan också den marknadsföringssatsning som de gör. I små länder så som Finland och Sverige mättas marknaden av reklam för en kommande film mycket snabbt och plats för andra filmer att komma fram finns det föga av. Som producent kan man ibland höra distributörerna av dessa filmer klaga över hur de skall klara av att spendera alla de pengar som bolagets huvudkontor långt borta i Los Angeles bestämt att skall användas i ett land som Finland. De amerikanska filmerna har ofta stora marknadsförings budgeter medan de inhemska får skrapa ihop finansiering från sponsorer, Finlands Filmstiftelses marknadsföringsstöd och den egna fickan.

Då kan det statliga stödet bli allt mer viktigt för att försäkra att det görs inhemska filmer för barn. Och Bergqvist-Ulfung tror att det finns en klar lösning till detta: *”Det som krävs är pengar och tid, finns detta så blir det bra filmer för barn som publiken tar till sig”*. Många distributörer är intresserade av barnfilm men oftast de som är baserade på en redan känd karaktär. *”Distributörerna har inte självförtroende att ta i udda barnfilmsprojekt”* säger Linus Torell. *”Men jag har inget klart svar på hur man kunde lösa detta”* fortsätter han.

Faktum är att barnfilm går bra i Finland om man enbart ser på de ökade tittarsiffrorna. Läget har hela tiden blivit bättre. *”Förut var inte distributörerna intresserade av att distribuera barnfilm alls men nu är läget helt annat då man sett att barnfilm kan gå bra. Som exempel kan nämnas Risto Räppääjä och Niko-filmerna”*, säger Kempainen. Men både Kempainen och Tuomainen medger att de barnfilmer som gått bra är baserade på kända karaktärer och bokserier. Det finns också många exempel på barnfilmer som inte nått stora publiksiffror i biografen och varit en besvikelse både för producenten och distributören. Till dessa kan räknas filmer så som: *Iris*, 2011 (regissör Ulrika Bengtsson) och *Ella ja Aleks*i - *Yllätysynttärit*, 2011 (regissör Juuso Syrjä).

4.5.1. Framtiden för barnfilm i Finland

Det finns inte samlad publicerad statistik över stöden barnfilm att tillgå på Finlands Filmstiftelse men via de officiella besluten på Finlands Filmstiftelses nätsida (www.ses.fi) kan man komma fram till följande slutsatser. De senaste 9 åren har Finlands Filmstiftelse stöttat produktion barnfilm men en summa på lite över 10 miljoner euro. Det betyder att det lagstadgade minimi-stödet på en miljon per år fylls. Men bättre än så är inte utdelat och det betyder att mera stöd än så har alltså inte getts till barnfilmer. Trots att det under dessa år varit flera år då en barnfilm varit den mest sedda, eller bland de mest sedda inhemska filmen det året. Det senaste hela året som statistik kan mätas är 2012. Under år 2012 gav Finlands Filmstiftelse stöd till två inhemska barnfilmer, *”Rölli ja Kultainen avain”* och *”Onneli ja Anneli”*. Båda filmer baserar sig på redan kända karaktärer (Rölli) och böcker (Onneli ja Anneli).

Enligt Petri Kempainen är läget bra och inget behov för en tillökning av stödet behövs.

”Eftersom flera barnfilmer görs än vad vi är skyldiga till att stöda är läget bra som det är”. Hannu Tuomainen är på samma linje och konstaterar att då barnfilm är bra tävlar den om pengar på samma villkor som film för vuxna. De lyfter båda upp ett delat ansvar i Finland som alltså betyder att inte Finlands Filmstiftelse är den enda som har en lagstadgad skyldighet att finansiera barnfilm . ”YLE behöver också barnfilm och har ett ansvar att bära, de skall gå in med förköp och finansiering av två barnfilmer per år” säger Hannu Tuomainen. Matti Halonen säger sig inte uppleva att det är ett problem i summan som allokeras till barnfilm utan att problemet ligger i svårigheten att producera originalverk då det kommer till barnfilm. Med detta menar han att ansvaret inte ligger enbart hos Finlands Filmstiftelse.

Stora produktionsbolag så t.ex. Solar Films som inte producerat barnfilm förut har nu öppnat ögonen för denna möjlighet. Solar films anställde under år 2012 en producent, Niina Laurio, som skall arbeta med enbart barnfilm. Det indikerar inte nödvändigtvis en tillökning av barnfilm utan främst det att produktionsbolagen vill försäkra sig om att klara sig ekonomiskt och då observerat och sett en möjlighet i de öronmärkta pengarna för barnfilm.

”Fastän allting ser bra ut just nu så tror jag att framtiden är svår. Filmen måste tävla om barnens uppmärksamhet bland allt annat innehåll och dessutom finns det igen fina stora amerikanska animationer på väg till oss här i Europa” säger Petri Kemppinen.

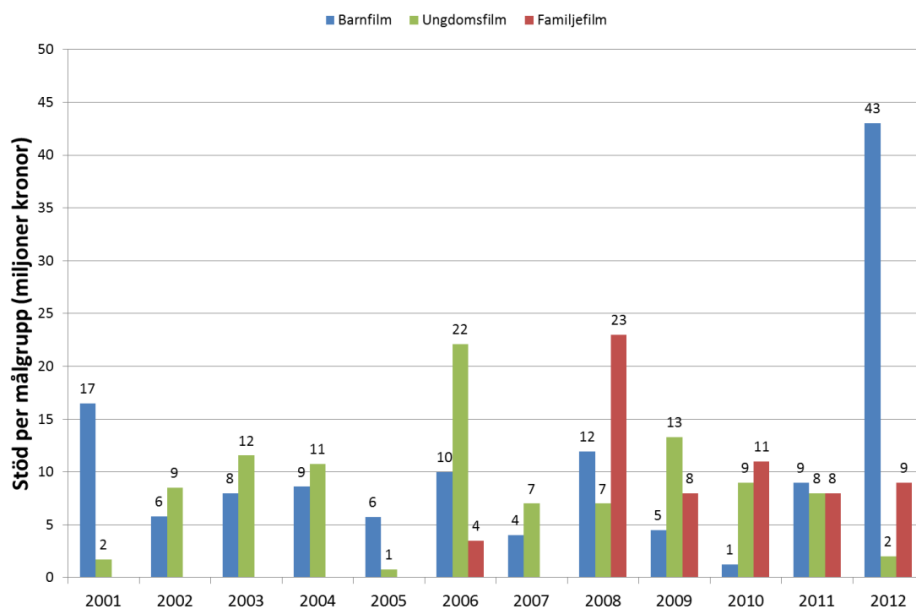
4.5.2. Framtiden för barnfilm i Sverige

I Sverige stöddes det flera barnfilmer än någonsin under år 2012. (se diagrammet nedan) *”Min främsta uppgift som filmkonsulent är att få igång flera barnfilmsprojekt. Det har vi lyckats med under år 2012. Då kan vi vara säkra att åtminstone några av dem blir riktigt bra”* säger Linus Torell. Han berättar att han bl.a. beviljat stöd till ett projekt som omfattade en helhet på tre barnfilmer. *”Det är det stora företaget svensk Filmindustri som gått inför ett stort projekt där de producerar 3 st barnfilmer av barnboks-serien LasseMajas Detektivbyrå”.*

Av filmkonsulent Linus Torell fick jag statistik över stöden som beviljats till barnfilm de senaste åren. Siffrorna är uträknade i början av år 2013. Här används skilda

begrepp för barnfilm och familjefilm som jag behandlar sammansatt i mitt examensarbete.

Figur 1. Totalt produktionsstöd per målgrupp och år för barn-, ungdoms- samt familjefilm.

Figur 5. Stöd per målgrupp, mätt i miljoner svenska kronor. (uppgifterna från Sveksta Filminstitutet / filmkonsulent Linus Torell)

Samtidigt uppfattar producenterna läget som kritiskt. ”Det finns en tendens för de privata pengarna, dvs. distributörernas och reklam tv-kanalernas tillgångar. De satsar bara på säkra kort, alltså barnfilmer som baserar sig på någon känd karaktär/bokserie och på så sätt har en säker publik.” säger Gila Bergqvist-Ulfung och fortsätter: ”Men det förstår jag ändå eftersom ägarna till dessa oftast är stora internationella bolag som är ute efter vinst”. Denna tendens betyder att ansvaret för att få fram barnfilm baserade på originalverk bara växer för Sveriges Filminstitut och Sveriges Television som har ett lagstadgat ansvar att finansiera barnfilm.

5. SAMMANFATTNING AV RESULTATEN

Barnfilm upplevs överlag som viktigt. Alla de intervjuade och alla källor presenterar inhemsk barnfilm som en positiv sak och något som ”skall finnas”.

Barnfilm är också ett ämne som många brinner för och ofta upplevs som nödvändigt att ha tillgång till i uppfostringssyfte. Det finns också producenter som tagit det som sin uppgift att lobba för barnfilm både nationellt och internationellt.

Under arbetets gång blev det mycket klart att det i Sverige talas och under en lång tid redan har talats en hel del om barnfilm och dess betydelse samt situation. Det har t.o.m. gjorts strategier inför framtiden från statligt håll. Barnfilm i Sverige är inte ett ämne som behandlas enbart ur produktions-synvinkel, det upplevs också som viktigt att barnfilmerna får uppmärksamhet i medierna och en fulländad distribution.

All de intervjuade var ense om att det statliga stödet har speciellt stor vikt och betydelse vid produktion av barnfilm. Det kom fram mycket tydligt att både SES och SFI är de som ofta först förbinder sig till att finansiera en långfilm för barn. Detta skiljer sig från annan långfilm som ofta har ombord både distributör och tv-kanal före beslutet från de statliga stiftelserna.

De öronmärkta pengarna för barnfilm upplevs också som en morot för både producenter och regissörer. Detta var både producenterna och filmkonsulenterna ense om. Dessa pengar fungerar också om ett budskap från staten, att barnfilm är viktigt och har en framtid. Men fortfarande är barnfilm något som inte alla producenter vill gå in på men det ser närmast ut som ett val p.g.a. personligt intresse mer än något orsakat av utmaningarna i att producera film för just barn.

Det är uppenbart att det finns stora skillnader mellan Finland och Sverige då det kommer till barnfilm. I Sverige produceras mera barnfilm än i Finland. Vad detta beror på är svårt att tyda och kan inte enbart förklaras med att Sverige är ett större land. Sverige producerar överhuvudtaget mera film än Finland. Det satsas mera statliga pengar på både kultur överlag och film i Sverige. Men antal och pengar är inte den enda faktorn. Det blir under intervjuernas gång mycket tydligt att det Svenska

Filminstitutet tagit sig en roll i diskussionen om barnfilm i Sverige. Svenska Filminstitutet uttalar sig, och arbetar på så sätt för ett brett filmutbud. Samtidigt tar inte Finlands Filmstiftelse en roll i diskussionen i Finland och man kan ifrågasätta om det överhuvudtaget förs någon diskussion om barnfilm i vårt land.

Det verkar som det i Finland upplevs att ansvaret för barnfilm enbart finns på ett ekonomiskt plan och inte innebär en diskussion om innehållet eller uppmuntran av filmstuderande att ge sig an på barnfilm.

Som en slutsats av intervjuerna och litteraturen som fanns tillhanda kan jag konstatera att det statliga stödet har en animerande effekt för produktion av långfilm för barn både i Finland och Sverige. Men om den är tillräcklig återstår att se.

6. KÄLLOR

6.1. Tryckta källor

Holme, Idar och Solvang, Bernt. 1997. Forskningsmetodik – Om kvalitativa och kvantitativa metoder. Studentlitteratur Lund, 360 s.

Downey, Mike. 2002. The Film Finance Handbook. Wallflower Press, 554 s.

Kvale, Steinar. 1997. Den kvalitativa forskningsintervjun. Studentlitteratur Lund, 306 s.

Lindlof, Thomas R. och Taylor, Bryan C. 2002. Qualitative Communication Research Methods. Sage Publications, 357 s.

Neumann, Per & Appelgren, Charlotte. 2007 (2. Upplagan) The fine art of co-producing. Neumann Publishing. 307 s.

6.2. Annan publikation

Bergqvist-Ulfung, Gila & Taube, Lisa. 2011. Ge morgondagens Pippi en chans! – en rapport om svensk barnfilm och hur den kan stärkas genom satsningar i Stockholm-Mälardalen. Rapporten är skriven på uppdrag av Filmregion Stockholm-Mälardalen år 2011. 71 s. Finns att hämta:

http://www.webbhotell.sll.se/global/kultur/dokument/nyheter/rapport_svensk_barnfilm_web.pdf

Finlands Filmstiftelse. 2011. Målsättningsprogram för finsk film 2011-2015. 26 s.

Finns att hämta:

http://ses.fi/fileadmin/dokumentit/Maalsaettningsprogram_foer_finsk_film_2011-2015.pdf

Fröberg, Johan. Svenska Omvärldsanalys och statistik: Stöd till och publik på barnfilm,

11.3.2013. Finns inte att hämta elektroniskt vid skrivande stund men kan fås av Johan Fröberg på Svenska Filminstitutet, (www.sfi.se) och avdelningen för omvärldsanalys.

6.3. Elektroniska källor

European Audiovisual Observatory: www.obs.coe.int Hämtad 3.4.2013

Finlands Filmstiftelse: www.ses.fi Hämtad 20.4.2013

Svenska Filmsinstitutet: www.sfi.se Hämtad 20.4.2013

Biografcentralen: www.biografcentralen.se Hämtad 4.5.2013

Nationella Audiovisuella Arkivet: www.kava.fi Hämtad 1.2.2013

Undervisnings- och kulturministeriet i Finland: www.minedu.fi Hämtad 3.4.2013

Konkurrens- och konsumentverket I Finland: www.kkv.fi Hämtad 3.4.2013

Finlex, Justitieministeriets offentliga internetjänst för rättsligt material. Hämtad 4.5.2013

Kids-Regio, den europeiska barnfilms-intresseorganisationen: www.kids-regio.org (Figur 1.) Hämtad 2.2.2013

Nordisk Film & TV Fond: www.nordiskfilmogtvfond.org Hämtad 3.4.2013

EURIMAGES-fonden: www.coe.int/eu Hämtad 3.4.2013

Veikkaus. www.veikkaus.fi Hämtad 2.3.2013

Solar Films Oy. www.solarfilms.com Hämtad 3.4.2013

Film i Väst www.filmivast.se Hämtad 28.4.2013

Filmpool Nord www.filmpoolnord.se Hämtad 25.5.2013

Film i Skåne www.filmiskåne.se Hämtad 25.5.2013

6.4. Muntliga källor

Torell, Linus. 2013. Filmkonsulent på Svenska Filminstitutet. Intervju om det statliga stödets betydelse för barnfilmen i Sverige och en kort jämförelse med de andra nordiska länderna. Transkriberad 15.3.2013

Bergqvist-Ulfung, Gila. 2013. Filmproducent på Breidablick Ab. Intervju om det statliga stödets betydelse för barnfilmen i Sverige. Transkriberad 5.3.2013.

Kemppinen, Petri. 2013. Produktionschef på Finlands Filmstiftelse. Intervju om det statliga stödets betydelse för barnfilmen i Finland och en kort jämförelse med Sverige. Transkriberad 31.3.2013.

Tuomainen, Hannu. 2013. Produktionsrådgivare Finlands Filmstiftelse Intervju om det statliga stödets betydelse för barnfilmen i Finland. Transkriberad 15.3.2013.

Halonen, Matti. 2013. Producent och verkställande direktör, Fisher King Production Oy Intervju om det statliga stödets betydelse för barnfilmen i Finland. Transkriberad 31.3.2013.

6.5. Filmer

Risto Rappääjä ja Viileä Venla, Finland 2011. Regissör Mari Rantasila. Produktion: Kinotar Oy.

Rölli ja kultainen avain, Finland 2013. Regissör Taavi Vartia. Produktion: MRP Matila Röhr Productions.

Iris. Finland 2011. Regissör Ulrika Bengts. Produktion: Långfilm produktions Oy

Ella & Aleksis-Yllätysyhtävät. Finland 2011. Regissör Juuso Syrjä). Produktion: Bronson Club Oy.

Pirates of the Caribbean, on stranger ties. USA 2011. Regissör Rob Marshall.
Produktion: Jerry Bruckheimer Films

The Hunger Games. USA 2012. Regissör Gary Ross. Produktion: Lionsgate Color Force

